NDT/Bobath kuntoutumisen tukena

”Hei, olen Nikke 5 vuotta. Pidän autoleikeistä ja veljien kanssa painimisesta. Olen esikoulussa ja tykkään oppia uusia asioita.”

NDT/BOBATH on jatkuvasti kehittyvä, kliiniseen päättelyyn perustuva kuntoutumista edistävä viitekehys, jonka avulla lapsi voi oppia ja saavuttaa mahdollisimman itsenäisen toimijuuden NDT/Bobath -kouluttautuneen terapeutin ja lähipiirin tukemana.

Pesonen-Wikman, Tuomisto. 2023

1 NDT/BOBATH

NDT/Bobath ei tarjoa valmiita toimintamalleja vaan perustuu NDT/Bobath -kouluttautuneen terapeutin kliinisen päättelyn kykyyn, joka sisältää taidon löytää yksilöllisen tavan auttaa lasta saavuttamaan kuntoutumisen päämäärät. Jokaisen terapiassa harjoittelevan tilanne ja mahdollisuudet oppia otetaan yksilöllisesti huomioon.

Kuntoutumisen päämäärät rakentuvat lapsen itsensä miettimien ja lapsen vanhempien tärkeäksi kokemien tavoitteiden sekä NDT/Bobath -kouluttautuneen terapeutin asiantuntemuksen mukaisesti.

Mitä syvemmin lapsi oppii sisäistämään mahdollisuutensa tehdä päätöksiä ja toteuttaa niitä, sitä helpommin lapsi motivoituu omaan harjoitteluunsa.

Yksi terapiaprosessin onnistumisen edellytys on hyvä vuorovaikutus, niin sanaton kuin sanallinenkin, yhteinen tahto ja toiminta.

2 TAVOITTEELLINEN KUNTOUTUMINEN

Lapsi harjoittelee terapiassa tavoitteellisesti. Tavoitteet muodostuvat lapselle ja perheelle tärkeistä asioista sekä seikoista, joita terapeutti on analysoinut olevan lapselle hyödyksi.

Terapian tavoitteet määritetään yhdessä lapsen ja hänen lähi-ihmistensä kanssa. Tällöin kaikki osapuolet tuovat esiin näkemyksensä ja tavoitteet ovat kaikille yhteiset, jolloin tavoitteisiin sitoutuminen usein helpottuu.

Tavoitteet ovat yksilöllisiä, realistisia, konkreettisia ja aikaan sidottuja. Näin niiden saavuttamista voidaan arvioida ja mitata (esimerkiksi *GAS, Goal Attainmet Scaling* sekä merkinnöistä lapsen omassa harjoittelukirjassa).

Terapiatyöskentelyssä on tärkeää, että lapsi oppii analysoimaan omaa toimintaansa sekä löytämään keinoja siihen vaikuttamiseksi. Tämä edistää lapsen itsenäistymisen kehittymistä.

OSALLISTUMINEN

”Kavereiden kanssa rakennan yhdessä torneja ja minäkin voin laittaa useita palikoita päällekkäin. He ymmärtävät minua kun puhun rauhassa ja keskityn siihen. Ruokaillessa pureskelu on työlästä, mutta kun menen kouluun, haluan syödä itse. Haluan liikkua itse joko kävelytelineen kanssa tai pieniä matkoja ilman apuvälinettä. Harjoittelen itsenäisesti wc -toimintoja ja peseytymistä ja tavoitteena on, että osaan ne vuoden kuluttua, kun menen kouluun.”

3 KLIININEN PÄÄTTELY TERAPIATYÖSKENTELYSSÄ

Terapeutin tehtävänä on päätellä MITEN ja MIKSI lapsi toimii niin kuin toimii. Kliinistä päättelyä tehdessään terapeutti muodostaa käsityksen lapsen kyvyistä, niihin johtaneista seikoista ja asioista, jotka eivät vielä ole lapselle helppoja.

Terapeutin tekemä kliininen päättely pitää sisällään myös pohdinnan lapsen mahdollisuuksista harjoittelun avulla oppia taitoja tulevaisuudessa.

Nykyhetken ja harjoittelun yhteys tulevaisuuteen ovatkin tunnusomaisia NDT/Bobath -ajattelussa. Pohdinnan alla ovat jatkuvasti mitä lapsen on mahdollista oppia? Osallistumisen mahdollisuudet monipuolistuvat ja toimijuus laajenee.

Terapiatyöskentelyssä yhdistyvät lapsen oman osallisuuden jatkuva kehittyminen ja terapeutin analysointi- ja ammattitaito nähdä nykytilanne ja mahdollisuudet sen muutoksiin. Terapeutin ammattitaitoa on tunnistaa miten muutokset parhaiten saavutetaan.

Lapsi oppii toimimaan monipuolisemmin, kun palaute-ennakointi -järjestelmä kehittyy ja vahvistuu. Tähän NDT/Bobath -kouluttautunut terapeutti vaikuttaa ohjaamalla esimerkiksi lasta käsin, puheella, apuvälinein ja ympäristön avulla siten, että lapselle mahdollistuu vaihtoehtoinen tapa oppia liikkumista ja toimintaa.

RUUMIIN TOIMINNOT JA RAKENTEET

Aktiviteettiin lihaksistossa voidaan vaikuttaa muun muassa asentojen, liikkeen, liikkumisen, ohjauksen sekä ympäristön järjestämisen avulla. Poikkeava lihasaktiviteetti ruumiissa aiheuttaa poikkeavia asentoja, liikkeitä ja toimintaa ja päinvastoin.

Vartalon ja raajojen painovoimalinjausten muuttuessa toiminta ja ruumiin tason hankaluudet vaikeutuvat edelleen. Tämä ilmiö vaikeuttaa lapsen asentojen ja liikkumisen säätelyä, ruokailua, vuorovaikutusta, leikkiä ja sulavaa toimintaa yleisesti. Ruumiin toimintojen poikkeavuudet vaikuttavat usein myös lapsen mieleen. Tällöin monipuolisen osallistumisen mahdollisuudet vähenevät ja viivästyttää lapsen itsenäistymistä.

Kun terapiassa otetaan huomioon työskentely hyvissä painovoimalinjauksissa liikerajoitukset ja niistä johtuvat hankaluudet usein vähenevät.

4 LAPSI OSANA YMPÄRISTÖÄ JA YHTEISTYÖTÄ

Terapia sisältää yhteistä työskentelyä lapsen ja hänelle läheisten ihmisten kanssa. Yhteistyön tavoitteena on, että terapeutti oppi yhä paremmin tuntemaan lasta hänen elinpiirissään. Vanhemmat puolestaan oppivat ohjaamaan ja auttamaan lastaan siten, että lapsen sensomotorinen oppiminen vahvistuu ja omien voimavarojen mukainen kehitys helpottuu.

Päivittäin toistuvissa asioissa, kuten vuorovaikutuksessa, kommunikoinnissa, ruokailussa, peseytymisessä, pukeutumisessa, liikkumisessa ja leikkimisessä otetaan huomioon terapiassa harjoitellut linjaukset ja sulavat liikkumistavat. Toistojen myötä lapsi oppii tunnistamaan uusia kykyjään ja käsitys ympäristössä toimimisesta laajenee.

Terapiaharjoittelu voi toteutua lapsen omassa ympäristössä tai tarkoitukseen sopivissa harjoittelupaikoissa.

Lapsen aseman vahvistuminen on yhteisessä työskentelyssä keskeistä.

TOIMINTA/SUORITUKSET

”Seison tukea vasten ja tiskaan astioita. Kävelen mielelläni ilman apuvälinettä, mutta kaadun helposti. Leikin mielelläni maassa hiekalla, mutta silloin olen helposti W-istuma-asennossa. Minun ei ole helppoa pitää päätäni paikoillaan ja pysyä sitten mukavassa asennossa. Siksi monet leikit ovat hosuvan näköisiä eivätkä tunnu vaivattomilta tai yksinkertaisilta. Useimmiten käytän vasenta kättäni, koska oikea on jäykempi. Tykkään leikkiä kavereitten kanssa ja tehdä oikeita asioita, kuten leipoa. Juttelen paljon ja tiedän paljon asioita. Kaikki eivät saa selvää puheestani.”

alkuperäinen Pesonen-Wikman, Rajaniemi, Tuomisto. 2020.